IN EN OM

het Humanistisch Verbond

MEDEDELINGEN VOOR DE LEDEN No. 5

Vormgeving

„Ook over het gemeenschapswerk heb ik verleden jaar al gesproken. We moeten het beschouwen als de grondslag van het Verbondsleven. Het vergt van ons, dat we de ontplooiing van actieve humanistische groepen in de gemeenschap bevorderen, dat we oog hebben voor de tijdsproblemen, zowel als voor het persoonlijk leven van ieder onzer, dat we de middelen vinden om onze bijeenkomsten een eigen stijl te verlenen, en dat we aldus zoveel mogelijk ieders belangstelling, bekwaamheid en vindingrijkheid aan ons werk weten dienstbaar te maken. Daarvoor is aller medewerking vereist. Ik denk dat u dat wel met me eens bent. Maar ik doe dan ook een beroep op u om te zorgen dat het inderdaad tot ieder doordringt. Want op zijn tijd kan ieder een bijdrage leveren: intellectuelen en niet-intellectuelen, middenstanders en arbeiders, tot beschouwing geneigden en practici. We kunnen niet van allen eisen dat zij jaren achtereen hun werkkracht in dienst van het Verbond stellen, maar we zouden al zeer geholpen zijn als ieder op zijn beurt eens één jaar actief aan dit werk deelnam. Het zou aan de veelzijdigheid van ons werk zeer ten goede komen en dat hebben we broodnodig.

Het is wel duidelijk dat bij dit alles geen sprake is van rustig langs de eenmaal ingeslagen wegen voortgaan. Daarvan is trouwens bij ons nog nooit veel sprake geweest. Ik wijs er alleen op omdat ik gemerkt heb, ik mag wel zeggen met ontsteltenis gemerkt heb, dat sommigen een heel verkeerde uitleg gegeven hebben aan de term „consolidatie" die hier de laatste jaren wel eens gebruikt is. Ik ben ervan overtuigd dat de meesten mij wèl goed begrepen hebben toen ik daarover sprak. Maar ik wil er bij niemand misverstand over laten bestaan. Ons Verbond is de eerste jaren van spectaculaire opkomst en opzienbarende successen voorbij. Het moet zich consolideren als humanistische gemeenschap en zijn bestaansrecht bewijzen. Maar dat betekent allerminst dat we er zijn. Ik zou haast zeggen: integendeel! Juist nu moet het humanisme waar maken dat het wortel kan schieten in de buitenkerkelijke wereld, dat het zijn werkzaamheden kan vervullen en dat het in staat is zijn ideeënwereld te verdiepen. Wat we tot nu toe gedaan hebben was onze plaats veroveren in de samenleving. Dat is gebeurd, maar nu moeten we onze volle aandacht richten op onze eigen taak. Dat bedoelde ik met consolidatie."

„Verzuiling treedt pas op, als men die levensovertuiging als grondslag gaat nemen voor de organisatie van allerlei maatschappelijke activiteiten, die even goed door mensen met verschillend uitgangspunt tezamen verricht kunnen worden. Als men dit onderscheid uit het oog verliest, zou dit betekenen dat men praktisch alleen ons humanisten het recht zou ontzeggen om ons gezamenlijk te bezinnen en gezamenlijk de taken aan te vatten die daar direct uit voortvloeien. Men vergete niet dat op die wijze duizenden tot verantwoordelijkheid gewekt worden, wier activiteit anders allicht zou blijven sluimeren".

„Laat het humanisme vooral geen sekte zijn. Dat wil ik steeds weer herhalen. Houdt het oog op al die honderdduizenden buitenkerkelijken om ons heen. Niet om ze te „claimen" en op te eisen, maar om ze te dienen en te activeren. Laat er plaats zijn voor rationalisten en mystieke naturen, voor beschouwelijke geesten en practici, voor individualisten en sociaal gerichten, voor hoogvliegers en „gewone" mensen, alles binnen de sfeer van een levensovertuiging die de eerbiediging van de mens en zijn menselijke vermogens centraal stelt. En laten we in geen geval toegeven aan de verleiding tot een zekere zelfvoldaanheid in een wereld, waarin we beseffen nog zo heel weinig te betekenen als we het oog slaan op de zinloosheid die het leven voor zovelen heeft, op de dreiging van de sleur en de halfheid, op de sociale noden en de ontreddering, het wantrouwen en de verscheurdheid, en ook de opgang en ondergang van volkeren, levensinzichten en culturen.

En bedenkt u vooral ook dat de humanistische beweging in Nederland een onderdeeltje is van een wereldhumanisme. Een wereldhumanisme, dat op zijn beurt maar voor een heel klein deel georganiseerd is in de IHEU die deze zomer weer te Londen bijeenkomt. Maar dat zijn krachten put uit de grote religies, sociale bewegingen en cultuurstromingen in de wereld. Aan dat wereldhumanisme moest ons streven dienstbaar zijn. In de mate waarin het dat is zal het er ook mede vorm aan kunnen geven. Vandaar dat van ons steeds opnieuw de grootste openheid en toewijding en de inzet van alle scheppende vermogens gevergd worden. Alleen daardoor kunnen we het humanisme maken tot een wereldomvattend motief, een maatstaf voor de vormgeving van het menselijk leven en de zin van ons aller leven en werken. Alleen daardoor kunnen we werkelijk antwoorden op de uitdaging van de tijd."

Uit de openingsrede van onze voorzitter, Dr. J. P. van Praag, op het in Amsterdam gehouden congres van het Humanistisch Verbond, drukken we hier enkele markante gedeelten af.

KORT VERSLAG
van het elfde congres

Van 67 gemeenschappen waren 140 afgevaardigden en vele gasten op het congres, dat op 13 en 14 april in Amsterdam werd gehouden, aanwezig. Zij allen werden door de voorzitter, dr. van Praag, in zijn openingsrede van harte welkom geheten. Van deze belangrijke toespraak vindt u op de voorpagina enige uittreksels. Over het jaarverslag voerden afgevaardigden van Haarlem, Amsterdam, Rotterdam, Soest, Den Haag, Voorburg en Hilversum het woord, waardering uitsprekend voor het beleid van het hoofdbestuur, maar ook wijzend op gebreken en tekortkomingen. Naar de stand van zaken van verschillende commissies werd geïnformeerd, wensen over Mens en Wereld geuit, en aangedrongen op intensiever voorlichting en propaganda, ook door middel van eenvoudige, goedkope brochures.

Gemist werd ook een duidelijker activiteit tegen wat een der sprekers noemde „verroomsing van Nederland". In zijn antwoord wees de voorzitter erop, dat een feller naar buiten reageren ons ongetwijfeld aan een goedkope populariteit zou helpen, maar dat op de lange duur slechts de kracht van onze argumenten telt. Bevreesd is men slechts voor constructieve, positieve arbeid. Met de gedachtenwisseling over Nieuw-Guinea is in eigen kring een begin gemaakt, terwijl het rapport over seksuele problemen, waarnaar geïnformeerd werd, niet eerder dan in 1958 te verwachten is. Met de A.V.R.O. is na een correspondentie van tien jaar nog niets bereikt.

(Slot op volgende pagina)

(Vervolg van vorige pagina)

Verdere opmerkingen worden beantwoord in de avondvergadering. Het op grote schaal uitgeven van goedkope lectuur, hoe wenselijk ook, vraagt grote bedragen, maar moet zeker worden overwogen. De gemeenschappen kunnen meehelpen aan de uitbreiding van het lezerstal op Mens en Wereld. Er wordt voortdurend gestreefd de inhoud in overeenstemming te brengen met de geuite wensen, die echter nogal uiteen lopen. Een vragenrubriek, waarin lezers met hun moeilijkheden terecht kunnen is zeker aantrekkelijk, maar juist hier weegt onze verantwoordelijkheid zwaar.

Zowel jaarverslag als financieel verslag worden goedgekeurd, het laatste, zeer tot teleurstelling van de penningmeester, zonder dat iemand hierover het woord vroeg. De resultaten van de contributieverhoging laten zich niet ongunstig aanzien, al heeft nog een groot aantal gemeenschappen weinig van zich laten horen. De voorstellen van de gemeenschappen (afgedrukt in vorige nummers van „In en Om") worden na een uitvoerige bespreking met grote meerderheid aangenomen, nadat van de zijde van het hoofdbestuur is toegezegd met adviezen te zullen komen.

De avondvergadering wordt besloten met de opvoering van een kort toneelstuk door leerlingen van de Toneelschool.

Na zang van de zanggroep Amsterdam, houdt dr. Brandt Corstius op zondagmorgen een uitstekende rede over „De idee van de openbare school", waarvan de stellingen eveneens in dit blad werden opgenomen. Een geanimeerde discussie volgt hierop, waarna het congres weer in een werkzitting bijeenkomt. De op de begroting uitgetrokken post voor propaganda en voorlichting wordt door Hilversum te laag geacht, terwijl men ook iets meer wil weten over de verwachtingen van de penningmeester inzake de contributieverhoging. Deze kan slechts herhalen, wat hij reeds heeft gezegd, het ligt aan de activiteit van de gemeenschappen hoe de uitkomst zal zijn. Van andere zijde wordt er nog op gewezen, welke grote offers godsdienstigen zich getroosten.

De door het hoofdbestuur gestelde kandidaten voor dit hoofdbestuur en de financiële commissie worden gekozen, nadat enkelen erop hebben gewezen, dat tegenkandidaten ontbreken. Dit ligt dan toch aan de gemeenschappen, meent de voorzitter. Er is volop gelegenheid, waar echter geen gebruik van wordt gemaakt. Bij de bestuursoverdracht spreekt voorzitter Van Praag de scheidende hoofdbestuursleden Mevr. Groenman-Deinum, Mevr. Polak-Schwarz, dr. Brandt-Corstius en Schabracq hartelijk toe, hen dankend voor het vele werk dat zij voor het Verbond hebben verricht. De aftredende organisatie-secretaris Coenders blijft lid van het hoofdbestuur.

De mededeling, dat de administrateur Van de Berkhof over enige tijd zijn functie zal neerleggen om een andere werkkring in het bedrijfsleven te aanvaarden, geeft het congres gelegenheid om deze man voor zijn toewijding en opoffering door een ovatie dank te zeggen. De nieuwe Hoofdbestuursleden, worden verwelkomd waarna nog tijd overblijft voor de rondvraag, waarvan door enkelen gebruik gemaakt wordt. De aandacht van het hoofdbestuur wordt in het bijzonder gevraagd voor mogelijkheden om het humanisme in ruimer kring bekend te maken. Nadat de voorzitter erop heeft gewezen, dat hier in de eerste plaats een taak ligt voor de bestaande Verbondsorganen, sluit hij het congres met een woord van warme dank aan Amsterdam voor de voortreffelijke organisatie en een bloemetje voor de dames die hierbij een belangrijk aandeel hadden. Daarmee was een der beste congressen in de korte geschiedenis van het Verbond tot een goed einde gebracht.

Bijeenkomst Zeeuwse-Belgische Humanisten te Hedenesse (bij Cadzand West-Zeeuwsvlaanderen)

Hedenesse, het zegt u vrienden boven de grote rivieren weinig, maar is voor ons, Zeeuwen en Belgen ditmaal het trefpunt waar dit weekend Belgische en Nederlandse Humanisten elkaar in groepsverband zullen ontmoeten.

Hedenesse dan, een Protestants-Christelijk Vormingscentrum, een jeugdkamp, het enige van deze aard in Zeeland, is bereid gevonden, ons onderdak te verlenen.

Niet genoeg kunnen we de initiatiefnemers voor deze bijeenkomst daarom dankbaar zijn. Dat de contacten, reeds lang tevoren door de Gemeenschap O.Z. Vlaanderen (zetel Terneuzen) gelegd met de Gemeenschap Gent en Brugge hecht zijn gebleken is van grote invloed gebleken op de totstandkoming van dit samentreffen.

Onze Belgische vrienden beginnen rond 16 uur binnen te komen, velen per eigen wagen, enkelen per openbaar vervoermiddel.

Na wederzijdse kennismaking, die bijzonder vlot en hartelijk verloopt blijkt bij de avondmaaltijd de opkomst van Belgische zijde die der Zeeuwen sterk te overtreffen. Ietwat beschamend voor de Zeeuwen! Vlissingen slechts met 1 (maar dan ook een actieve), Middelburg met 6, Goes met 3 en Terneuzen met 6; België met ruim 30 leden.

Als u mij vraagt: hoe was nu de stemming, dan kan ik daarop alleen maar antwoorden, dat uitdrukkingen als „het ijs was gauw gebroken" of „men paste zich vlug aan" een te zwakke weergave zouden zijn.

Het moet wel zo zijn geweest, dat iedere Humanist, Belg of Nederlander, die naar Hedenesse is getogen vervuld was van één gedachte: *„dit moet slagen!"*

Van den beginne af aan één geheel, spontaan en hartelijk, niemand uitgezonderd, zo was het begin, zo was het eind!

Ik moet u nu enkele namen noemen, die ons deze zaterdagavond hebben beziggehouden; de heer Maeckelberge uit Brugge, de heer Demeester uit Gent en de heer Treurniet uit Den Haag.

De heer Treurniet begon op deze 4-meiavond vóór 20 uur met een korte herdenking voor de gevallenen, in aansluiting waarop enkele minuten stilte in acht werd genomen.

De heer Demeester (alg. secretaris H.V. België) en de heer Maeckelberge (secretaris afd. Brugge) zetten zich daarna tezamen achter de tafel en ontleedden daarbij in beurtspraak het onderwerp: *„Kan het humanisme vooruit?"*

De heer Demeester, als eerste, legt zeer sterk de nadruk op het zoeken naar de Waarheid (met een Hoofdletter!) en (vergeef me het grapje) blijkt het al gauw niet zo nauw met de Waarheid te nemen!

Hij begint nl. met aan te kondigen, dat hij niet gewoon is in het openbaar te spreken (dat kan nog waar zijn!) en dat dit hem ook niet zo goed ligt (wat letterlijk een onwaarheid is gebleken!).

Immers, zijn eerste betoog, rustig, overwogen, met hier en daar dat heerlijke zuivere Vlaamse taaleigen, daar waar wij Nederlanders er nogal eens graag een „vreemd woord" tussen gooien, heeft ons allen zeer geboeid!

Hoe de heer Maeckelberge met zijn temperament, een zuidelijker Zuiderling waardig! hierop antwoordde, was niet minder de moeite waard van aanhoren. Jammer, maar dat wist de heer Maeckelberge toen nog niet, dat nogal eens Franse citaten bij vele van de Nederlanders niet of slechts ten dele tot hun recht kwamen.

Na re- en dupliek der beide sprekers kon schrijver dezes, die het plotselinge voorrecht genoot (!) als voorzitter in de plaats van Smid te fungeren, de gelegenheid tot discussie open stellen.

De komst van professor de Coninck uit Gent, aan wie werd opgedragen een gedeelte van de gestelde vragen te beantwoorden (zijn functie als onder-voorzitter van het H.V. België gaf hiertoe aanleiding) droeg ten zeerste bij tot het ontstaan van een zeer levendige discussie. Jammer dat de Zeeuwen zich niet geduchter hebben geroerd, maar dat zal hopelijk een andermaal beter gaan!

Zonder het noodzakelijk vertrek van prof. de Coninck (juist terug uit de Belgische Congo en dus overladen met correspondentie) geloof ik dat we tot in de kleine uurtjes zouden zijn doorgegaan.

Zondag 5 mei 1957

9 Uur ontbijt, nu ja, wat later, zodat het muzikale gedeelte eerst te 10.30 uur kon beginnen.

Het uitbundig applaus, dat na elk nummer en vooral op het eind het deel was van mevrouw Polk uit Blankenberghe was ruim verdiend. Een zeer begaafde gitariste, daar is ieder het zeker mee eens.

De voorzitter meende te moeten opmerken, dat dit zeker niet de laatste maal zou mogen zijn, dat Belgische en Nederlandse Humanisten haar muziek hebben aangehoord.

Uitroepen van Belgische zijde: „Maar dan volgend jaar in Brugge of Gent" maken u zeker wel duidelijk, dat reeds nu het succes der bijeenkomst vast stond!

Veel te laat komt de heer Treurniet aan het woord, die een uiterst belangrijke rede heeft uitgesproken, over *„Toekomst van het Humanisme"*. De discussie, die hierna zou volgen moest worden uitgesteld tot na de middagmaaltijd.

Op voorstel van de heer Treurniet werd de groep in 4 delen gesplitst elk met een voorzitter en rapporteur, waarbij in zeer interessante besprekingen en resultaten aan de heer Treurniet werden voorgelegd.

Van Belgische zijde bleek heel wat te zijn ingebracht tegen bepaalde gedeelten uit zijn ochtendrede: Waarheid – Verantwoordelijkheid en (naasten)-liefde.

Dat dit alles op een zeer prettige wijze geschiedde, daaraan behoeft niemand te twijfelen.

Jammer, zeer jammer, dat voortijdig toch een einde moest worden gemaakt aan deze op hoog niveau gevoerde discussie.

Eensdeels met het oog op de terugreis der deelnemers, anderzijds in verband met de omstandigheid, dat te 18.30 in het gebouw een bevrijdingsavond van West Zeeuwse Vlamingen zou worden gehouden.

Na een hartelijk dankwoord van de heer Demeester en de stellige afspraak, dat volgend jaar de Zeeuwen worden verwacht, hetzij in Brugge, hetzij in Gent, zijn we huiswaarts gekeerd na het drukken van vele vriendenhanden en met het zeer prettige gevoel, dat deze bijeenkomst een daverend succes is geworden.

We menen te geloven, dat deze eerste bijeenkomst van Belgische en Nederlandse Humanisten in Gewestelijk Verband een aansporing kan zijn tot ontmoetingen van de Hoofdbesturen der Belgische en Nederlandse Humanistische Verbonden.

Want dit is wel duidelijk en klaar gebleken: *zowel Nederland als België kunnen nog heel wat van elkander leren!* En we hebben tevens het gevoel, dat op velerlei gebied samenwerking niet alleen nuttig, maar ook noodzakelijk is.

Laten wij Humanisten de *Benelux*, die zo moeizaam op gang komt nu eens tonen, dat op Geestelijk terrein dit lang zo moeilijk niet zal blijken.

Hulst, 7 mei 1957

J. DE VRIES

(Door de redactie bekort)

Hulp aan laagstontwikkelde gebieden

„Besprekingen in de Gemeenschap Apeldoorn gaven ons lid dr. B. Vrijburg aanleiding het volgende opstel te schrijven"

Dank zij de enorme vooruitgang van de vliegtechniek zijn er op onze aarde geen afstanden meer en praktisch geen onbekende gebieden. De witte plekken op de landkaarten krimpen sterk in en zijn bezig te verdwijnen. Dit heeft ons doen zien, dat er onder die voor korte tijd nog onbekende streken er vele zijn, waar de bevolking nog op zeer lage trap van ontwikkeling staat. Het heeft ons in kennis gebracht met het feit, dat in vele gebieden armoede en ellende heerst, dat de bewoners van die gebieden een *niet menswaardig bestaan* „lijden".

Men wist dat vroeger zo niet en . . . als men door zending of missie wel eens iets hoorde over achterlijke gebieden, trok men zich daar weinig van aan, meende genoeg te hebben aan zorgen en zorgjes in de naaste omgeving.

Het begrip, dat alle volken op aarde elkaar nodig hebben, de morele gedachte, dat elk mens recht heeft op een menswaardig bestaan, het idee: wereldunie, of zoals men dat wel eens hoort uitdrukken: „één wereld, of géén wereld," is betrekkelijk nieuw. Beschaving en kennis leerden ons belangstelling te hebben voor de medemens, die in kommervolle omstandigheden zijn leven moet slijten. Een gelukkig verschijnsel is het, dat deze gedachte veld wint.

Men wist wel, vooral uit rapporten van zending en missie, dat ook in landen, die niet tot de onbekende gebieden behoren, streken zijn, waar de bevolking arm is, een toestand vaak verergerd door natuurrampen. Dat er echter uitgestrekte gebieden zijn, waar letterlijk alles ontbreekt, wat als eis voor een menswaardig bestaan gesteld mag worden, dat is pas de laatste tientallen van jaren meer bekend geworden.

Cijfers hierover spreken boekdelen.

Men weet nu, dat over de gehele aarde verspreid en voornamelijk wonend in Azië, Afrika en Zuid-Amerika, ongeveer 1500.000.000 mensen, dat is de helft van de totale bevolking der aarde, niet voldoende voedsel krijgen, in zeer onhygiënische omstandigheden leven en slachtoffers zijn van epidemische en chronische ziekten.

Dat de mensen, onder dergelijke verhoudingen levende, niet oud worden, is begrijpelijk. De levensduur is ongeveer de helft van die, welke de mensen in West Europa bereiken. Vooral de kindersterfte, die vaak meer dan 50% is, draagt hiertoe bij. Het geboortecijfer is in den regel hoog; het gaat dikwijls het sterftecijfer nog te boven, met als gevolg een toename van het aantal bewoners, hetgeen de ellende nog vergroot.

Onkunde inzake landbouw en veeverzorging maakt, dat de bodem uitgeput raakt en niet voldoende voedsel kan produceren. Geld voor import is er niet, evenmin om de een of andere industrie te beginnen. Hygiëne en ziektebestrijding laten alles te wensen over. Zie daar oorzaken, die een mensonwaardig bestaan ten gevolge hebben.

Dat het geestelijk peil met de materiële ellende gelijke tred houdt en eveneens alles te wensen overlaat, behoeft geen nader betoog.

Het aantal analfabeten is bijzonder groot.

Aangezien door het moderne verkeer alle gebieden op onze aarde thans bereikbaar zijn, geraken bovengenoemde toestanden bekend. Ook draagt hiertoe in aanzienlijke mate bij het feit, dat enkele personen uit die gebieden kennis kregen van toestanden elders, vergelijkingen gingen maken en met klem aandringen op verbetering in eigen land.

Wat kan er gedaan worden om de toestanden voor hen te verbeteren en voor onze mede-schepselen aldaar het bestaan menswaardig te maken.

Waar sprake is van hulpverlening dient men een principieel onderscheid te maken tussen:

a. die gebieden, waar reeds een zekere mate van ontwikkeling is, waar een deel van de bevolking, al mag het een klein deel zijn, geschoold is, zelfs een academische vorming genoot, en

b. zij, die om het kortweg te noemen, nog in het stenen tijdperk verkeren.

Voor de gebieden als onder *a* bedoeld, wordt al veel gedaan. De beste organisaties, als het Centraal Comité voor hulpverlening, en andere verenigingen, hetzij plaatselijk, hetzij internationaal, schenken daaraan voldoende aandacht. Er wordt geld beschikbaar gesteld, er gaan personen, zelfs teams van personen, naar het te helpen land om als voorlichters en instructeurs te dienen, zowel op landbouw- als op industrieel gebied. Er worden personen uit die gebieden naar meer ontwikkelde landen gezonden om daar kennis en lering op te doen.

Prijzenswaardig is deze arbeid, en kan urgent zijn, gezien in het licht van de gespannen wereldsituatie. De ontwikkeling van deze gebieden kan het behoud van de Westerse cultuur betekenen.

Zo kunnen de motieven, die tot deze hulpverlening aansporen, van verschillende aard zijn. Waar ze van naties uitgaan, kan men moeilijk ontkomen aan de vraag, houden ze verband met sociale aangelegenheden, met menslievendheid, of moet men ze aan andere motieven toeschrijven? Wanneer grote naties, ik noem b.v. Amerika, die de gelden, die daarvoor uitgetrokken worden, zelf wil blijven beheren en niet ter beschikking wil stellen van het Centraal Comité der Verenigde Naties, dan is daar wel een politiek luchtje aan. Hetzelfde zou men kunnen zeggen van de geldelijke steun, die Engeland aan Jordanië gaf.

Ik wil de hulpverlening meer beschouwen uit een sociaal, een menslievend oogpunt, en heb daarvoor de gebieden onder *b* bedoeld op het oog. Het is m.i. wel duidelijk, dat de hulp, die daar nodig is, een ander cachet moet hebben dan de zoëven aangeroerde.

Geld is voor beide nodig. Hoe dit besteed moet worden, in gebieden onder b bedoeld, vraagt een ernstige studie van land en volk, van adat en gewoonten, wil men met de aangewende hulp blijvend succes hebben.

Omdat ik deze hulp van meer urgentie acht dan die onder *a* bedoeld, wil ik hiervoor meer aandacht vragen.

Als voorbeeld zou ik streken kunnen nemen in Nieuw Guinea, waarvan de mededelingen van Anthony van Kampen ons een duidelijk beeld geven. Voor zulke bevolkingsgroepen is hulpverlening een levenskwestie, willen ze niet het lot delen van volken als de Maories in Australië, de Indianen in Amerika, die met uitsterven bedreigd worden.

Nu langzamerhand bekend is geraakt, onder welke onmenselijke verhoudingen deze volksgroepen leven, kan er geen twijfel bestaan, dat *hier* hulp het meest nodig is.

Ik sprak in het voorgaande over zending en missie, die in soortgelijke gebieden reeds veel nuttig werk hebben verricht en nog verrichten. Het doel zit daarbij voor, de bewoners tot het Christendom te bekeren. De meesten hebben tot nu toe geen godsdienst beleden, zijn, wat we noemen heidenen. Zending en missie trachten dus geestelijke vooruitgang te brengen.

Ik wil niet ontkennen, dat deze arbeid nuttig kan zijn, meen echter, dat ze pas in de tweede instantie moet komen en dat materiële hulp vooraf moet gaan. Bestrijding van honger, van ziekten, acht ik primair. Bij mensen, wier lichamen uitgeput zijn door gebrek aan voedsel en door heersende ziekten, zal prediking, in het algemeen geestelijke voorlichting niet inslaan, en geen blijvend succes kunnen hebben.

Materiële hulp dus eerst. Men kan voedingsmiddelen, kortom alles, waar gebrek aan is, naar deze gebieden zenden en men kan zorg dragen, dat het doelmatig verdeeld wordt. In den aanvang is dit nodig; voor een blijvend succes is het echter niet voldoende. Wil men blijvend succes boeken, dan dient de hulp zodanig te worden georganiseerd, dat de hulpbronnen van het land worden benut, dat de bodemproductie wordt opgevoerd en dat de bevolking geleerd wordt, daarvan een nuttig gebruik te maken. De hulp kan geleidelijk aan worden verminderd, om tenslotte geheel te vervallen.

Zoveel mogelijk moet de bevolking in alles gekend zijn en moeten de plaatselijke werkkrachten gebruikt worden. Naast deze materiële hulp dient de hygiëne en ziektebestrijding volle aandacht te hebben.

Het is duidelijk, dat hieraan een ernstige studie van land en volk van taal en gewoonten vooraf dient te gaan.

Dit werd wel goed begrepen door een kennisje van ons, mej. G. S., die in Apeldoorn als sociaal werkster haar bezigheden had en door de Wereldraad der Kerken aangezocht werd, werkzaam te willen zijn in Kenya, in het Kikuyu gebied, het land der Mau Mau, waar reeds zendingswerk werd verricht. Zij is daarheen gegaan, ongeveer 2 jaar geleden en heeft zich met geheel haar persoonlijkheid aan die arbeid gegeven.

De Engelsen hebben in Kenya concentratiekampen gesticht, het is daar nog min of meer oorlogstoestand. In die kampen zijn de Kikuyu

(Slot op volgende pagina)

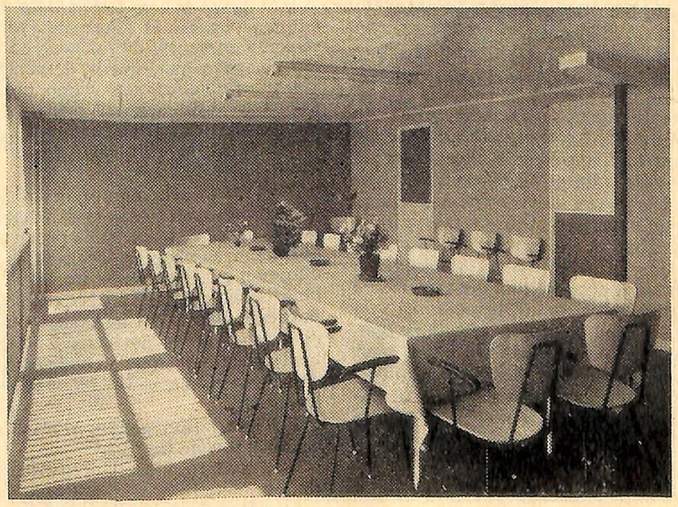

Een zaaltje in het Erasmushuis

GEHOORD EN GELEZEN

Nieuws uit de gemeenschappen

Beverwijk heeft aandacht besteed aan de kunst, door een muziekavond te organiseren, waar leden optraden. Het programma zag er zeer aantrekkelijk uit.

In **Groningen** wordt de aandacht gevraagd voor een samenkomst met andere gemeenschappen uit het gewest, deze keer niet in een zaal, maar zoals het in dit seizoen past, in de frisse lucht. Hopelijk laat de zon ze niet in de steek.

Hilversum profiteerde van het feit, dat de tweede-voorzitter bioloog is. Die kon deskundige voorlichting geven bij een excursie op Boekesteyn, waar de wetenschap nieuwe middelen uitdenkt tegen plantenziekten.

Assen was er al vroeg bij. Reeds in begin mei werden de leden uitgenodigd de jaarlijkse familiedag bij te wonen.

In **Den Haag** gaat de groei gestadig door. Het gemeenschapsblad van mei kon maar liefst 22 nieuwe leden welkom heten. Er wordt daar hard gewerkt.

Amsterdam heeft de handen vol gehad aan de organisatie van het congres en geprofiteerd van de uitstekende inleiding van dr. Brandt Corstius, die deze op de zondagmorgen over de openbare school heeft gehouden.

Door **Haarlem** werden met veel succes contactavonden gehouden, waar jongere en oudere leden hun opvattingen verdedigden over vrijheid. Eens zullen ze het wel niet geworden zijn, maar als ze elkaar maar beter hebben leren begrijpen.

In **Voorburg** was het bestuur nogal tevreden over de belangstelling van de leden voor de jaarvergadering. Er waren er wel 18!

De gebeurtenis van het seizoen was in **Utrecht** de opening van het Erasmushuis. Lezers van „Mens en Wereld" hebben in dit blad een uitvoerig verslag met tal van foto's aangetroffen. Voor de niet-abonnees (dat zij spoedig hun leven beteren!) drukken we elders nog een plaatje af. Gaat u in uw vakantie eens in Utrecht kijken naar **ons eigen huis.**

(Vervolg van vorige pagina)

vrouwen en kinderen ondergebracht en enkele achtergebleven mannen. De meeste mannen hebben zich bij de Mau Mau aangesloten of zijn op ondernemingen werkzaam. De vrouwen in de kampen moeten onder dwang allerlei bezigheden verrichten. Onze werkster begreep wel, dat hier met prediken niets bereikt zou worden, liet voorlopig de bijbel op de plank staan en koos de sociale kant van dit pionierswerk. Ze ging tussen de vrouwen inwonen in een soortgelijk hutje, niet beter dan de anderen en deed hetzelfde werk als waartoe de vrouwen verplicht werden. Haar bedoeling was, onder hen levende, zich hun taal eigen te maken en hun noden, zowel als hun verlangens te leren kennen. Veel tijd en moeite kostte het hun vertrouwen te winnen en hen zo ver te krijgen, dat ze zich tegenover haar durfden uit te spreken.

Om een denkbeeld te geven van de zware taak, die zij op zich genomen heeft, zal ik enkele zinnen aanhalen uit haar dagboek:

„. . . dag . . .
Om 4 uur uit bed gehaald voor bevalling, eerste baby; ging gelukkig goed, kraamvrouw op bladeren op de grond, de hut vol wiegende vrouwen, die rhytmische bewegingen maakten, geiten en konijnen liepen rond. Record geslagen door bevalling te doen met ongeveer 1 liter water . . . Vandaag ante-natal kliniek, vol. Begin nu op te nemen hoeveel kinderen de vrouwen al verloren hebben, meesten meer dan 50%. Oorzaak: longontsteking, diarrhae, kwasirhokor; wonderbaarlijk, die berusting . . . Hoofdman komt, er zijn meisjes gearresteerd door politie, die van andere stam is. Met de auto er op uit, belooft niet veel goeds voor de schapen, heb grote moeite de politie te overtuigen en de kinderen weer mee naar de nederzetting te krijgen. Vanmiddag onderwijskring, de nieuwe regeringsregelingen bepraten. Ze beginnen nu werkelijk te zeggen, wat ze menen . . . Lamp leeg, geen petroleum in dorp te krijgen, het is koud en dat belooft wat voor morgen.

. . . dag . . .
Dwangarbeid. Landbouwproject, verbeteren afwatering vallei, sloten uitbaggeren, tot over de knieën in de modder, vreselijk werk."

Zo gaat het maar door. Kan men zich een zwaardere taak denken, dan deze die onze sociale werkster, gedragen door haar Christelijk geloof, als roeping aanvaard heeft?

Haar rapporten hebben al de volle aandacht van de Engelse regering en zullen stellig de te nemen maatregelen gunstig beïnvloeden. Ze hebben grote waarde.

Eerst wanneer men de toestanden in de dorpen nauwkeurig kent, weet men, wat in eerste instantie voor de opheffing gebeuren moet, weet men, hoe bij de uitvoering der maatregelen de bruikbare krachten in het dorp ingeschakeld moeten worden om medewerking te krijgen. Dit laatste is absoluut nodig. De regelingen moeten begrepen worden, het nut moet worden ingezien. Nimmer mag men ze als dwang beschouwen en uitleggen. Men zou dan spoedig, zodra het toezicht vermindert, in de oude sleur terugvallen en geen blijvend succes kunnen boeken.

Met de meest eenvoudige hulp moet begonnen worden, want niet alleen de jongeren, ook de ouderen en vooral de vrouwen en moeders moeten meegaan met, wat ik de eerste stappen der volksontwikkeling zou willen noemen. De niet geheel te vermijden vervreemding tussen ouderen en jongeren, tussen mannen en vrouwen zal dan niet al te diep ingrijpen in het volksbestaan.

Waar men scholen opricht voor de jongeren en vele mannen westerse denkbeelden bijbrengt inzake landbouw en industrie en hen buiten de dorpsgemeenschap te werk stelt, is die vervreemding niet geheel tegen te houden. Van groot belang is, dat men ze tot zo klein mogelijke proporties beperkt. Dit kan, als men zoals gezegd, de toestanden in het betrokken gebied terdege kent en niet alleen de mannen en kinderen, maar ook de vrouwen in het ontwikkelingsproces betrekt.

Dit kan alleen gedaan worden door pioniers als onze sociale werkster.

Het is daarom, dat ik deze arbeid zo hoog aansla.

Het kan voor Nieuw Guinea zijn nut hebben.

DR. B. VRIJBURG

Humanistische Zomerschool

De Zomerschool georganiseerd door de Humanistische Stichting Socrates wordt dit jaar gehouden van 5-10 augustus te Amersfoort over het onderwerp „Humanistische vormgeving aan het leven". Over „Liefde en huwelijk" spreken dr. I. Vijlbrief en drs. H. E. Derksen, over „Werk" ir. E. Hijmans en dr. E. Nordlohne, over „Vrije tijd" H. Wielek en W. A. van Opijnen, en over „Samenleving" dr. A. L. Constandse en E. Happé.

De inleidingen zijn 's morgens, de discussies worden 's middags of 's avonds gehouden; de rest van de dag is dan beschikbaar voor een cultureel programma, persoonlijke gedachtenwisseling of een wandeling. De algemene leiding is in handen van D. Th. F. d'Angremond.

De deelnemers worden op maandag 17.00 uur ontvangen door mevrouw T. Max-Nijman, de huishoudelijk leidster; het einde is zaterdag 10 augustus na de lunch. De kosten zijn *f* 48.50 met volledig pension; *f* 37,– zonder logies en ontbijt, doch met maaltijden; *f* 9,– zonder pension. Aanmelding zo spoedig mogelijk bij Secretariaat Humanistische Stichting Socrates, Oudegracht 152, Utrecht, onder gelijktijdige storting van een eerste betaling van min. *f* 2.50 op giro 58.22.93 van de Stichting.

KORT VERSLAG
van de hoofdbestuursvergadering op 25 mei 1957 in Utrecht

Na verwelkoming door de voorzitter van de nieuwe Hoofdbestuursleden werden notulen en ingekomen stukken afgedaan. Aanleiding tot discussie waren de eventuele opname van een artikel, afkomstig van een lid, welk artikel reeds in „De Vrijdenker" werd gepubliceerd, benevens de voorbereiding door de Moderne Jeugdraad van een nieuwe beginselverklaring. Benoemingen van raadslieden werden goedgekeurd, evenals de samenstelling van verschillende commissies en vertegenwoordigingen. Verschillende data voor komende gebeurtenissen werden vastgesteld.

Een uitvoerige bespreking vond plaats over de resolutie betreffende het gevaar van atoombomproeven, welke resolutie door de Nederlandse delegatie op het Internationale Congres in Londen zal worden ingediend.

Het rapport over studiemogelijkheden, dat vrijwel gereed is, werd voorlopig besproken, doch de verdere behandeling uitgesteld tot de volgende vergadering.

TH. W. POLET
org.-secretaris

Tweede verantwoording over 1957

over de maanden maart, april en mei

Opbouwfonds:

H. G. te 's-Gr. *f* 1.–, Th. M. v. E. te W. *f* 90.–, S. D. te G. *f* 100.–, d. T.-v. D. te B. *f* 10.–, P. M. H. S. te A. *f* 6.–, H. J. E. te H. *f* 5.–, K. A. T. te O. *f* 4.–, G. L. te R. *f* 25.–, H. V. te B. *f* 1.–. Congres Amsterdam *f* 263.16.

Volgens vorige verantwoording . .	*f* 728.—
Bij	„ 505.16
Januari t.m. mei 1957	*f* 1233.16